

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV: Neprimerané obmedzovanie návštevných hodín v domovoch sociálnych služieb je v rozpore s právami ich klientov

Bratislava 11. septembra 2024

Na verejného ochrancu práv sa pravidelne obracajú podávateľia namietajúci obmedzovanie návštevných hodín v domovoch sociálnych služieb. I keď preskúmavanie samotného konania domovov sociálnych služieb nespadá do kompetencie verejného ochrancu práv, to, ako s prípadnou sťažnosťou naložil dohľadový orgán, verejný ochranca preskúmať môže. Verejný ochranca práv upozorňuje na dôležitosť rešpektovania práva prijímateľov sociálnych služieb na slobodný kontakt so svojimi blízkymi a na povinnosť domovov sociálnych služieb prihliadať na individuálne potreby ich klientov.

Udržiavanie kontaktu prispieva ku kvalite života

V praxi dochádza k obmedzovaniu návštevných hodín. Ak je obmedzenie neprimerané, môže to byť v rozpore s právom prijímateľov sociálnej služby na slobodné určenia harmonogramu dňa a právom na udržiavanie kontaktu s blízkymi. Podľa zákona o sociálnych službách sú zariadenia sociálnych služieb (DSS) povinné zabezpečiť ich klientom možnosť prijímať návštevy v primeranom čase a podľa ich preferencií. Toto právo je neoddeliteľnou súčasťou štandardov kvality poskytovanej sociálnej služby. Jeho rešpektovanie priamo ovplyvňuje kvalitu života prijímateľov sociálnej služby.

Svojvoľne nemožno obmedzovať styk

Zákon o sociálnych službách nepriznáva riaditeľom DSS právo svojvoľne obmedzovať styk klientov DSS s ich návštevami. Úprava návštevných hodín musí byť v súlade s individuálnymi potrebami prijímateľov sociálnej služby. Taktiež musí odzrkadľovať preferencie prijímateľov sociálnej služby a zabezpečiť dostatočný priestor na kontakt s rodinou a s komunitou.

„Obmedzenia návštev musia byť opodstatnené a primerané. Ak aj prípadne dochádza k stanoveniu návštevných hodín, nesmie dochádzať k svojvoľnému zasahovaniu do práv prijímateľov sociálnej služby. DSS sú povinné dbať na to, aby ich vnútorné pravidlá zohľadňovali individuálne potreby klientov a rešpektovali ich práva na udržiavanie kontaktu s blízkymi.“ dodáva verejný ochranca práv.

Presne stanovené návštevne hodiny

Kancelária verejného ochrancu práv vykonala analýzu domácich poriadkov náhodne vybraných DSS. Tá ukázala, že i keď mnohé zariadenia umožňujú návštevy bez výrazných alebo takmer žiadnych obmedzení, časť z nich presne stanovuje návštevne hodiny.

„Presne stanovené návštevne hodiny môžu viesť k porušeniu práv ich klientov na slobodný kontakt so svojimi blízkymi a na slobodné určenie harmonogramu dňa. V prípade podozrenia z porušovania zákona pri poskytovaní sociálnych služieb je možné obrátiť sa na Inšpekciu v sociálnych veciach, prípadne na samosprávny kraj.“ uvádza verejný ochranca práv.

Epidémie

V súvislosti s blížiacou sa chrípkovou či inou epidémiou platí, že v záujme ochrany zdravia smie Úrad verejného zdravotníctva i regionálne úrady verejného zdravotníctva dočasne obmedziť či zakázať návštevy klientov DSS alebo nariadiť izoláciu či karanténu. V takom prípade môžu byť osobné návštevy klientov v DSS obmedzené. **„Avšak akékoľvek obmedzenia musia byť jasne a transparentne komunikované. Musia rešpektovať ľudskú dôstojnosť prijímateľov sociálnej služby“** upozorňuje verejný ochranca práv.